

Bestämmelser för Gesällbrev i:

Krukmakaryrket

Bestämmelserna är framtagna och reviderade av branschen vintern 2018 samt fastställd av Sveriges Hantverksråd 2017-03-02.

Ansvarig bransch-/yrkesorganisation
Svenska Hemsöjdsföreningarnas Riksförbund, SHR

Förkunskapskrav

Gesällprov kan avläggas efter minst 3500 timmars dokumenterad utbildning/erfarenhet i yrket eller motsvarande av branschen validerade kunskaper.

Gesällprov – allmänna anvisningar

För att få göra Gesällprov ska förkunskapskravet vara uppfyllt och vara godkänt av granskningsnämnden. Gesällprovet är ett yrkesprov som skall vara av sådan art att det efter genomförd granskning visar om den prövande är väl insatt i yrket och har de kunskaper, kompetenser och färdigheter som krävs för att kunna utföra de i yrket förekommande arbetsuppgifterna. Provet bör utföras i nära anslutning till att utbildningen/färdigtränningen i yrket slutförs. För att erhålla ett Gesällbrev ska gesällprovet vara godkänt.

Provanvisningar

Provet består av (ett praktiskt prov samt ett teoretiskt prov) och genomförs enligt anvisningarna i bilaga 1 som är framtagna och fastställda av branschen.

Granskning av provet

Ansvarig granskare är Svenska Hemsöjdsföreningarnas granskningsnämnd. Granskare ska vara neutrala och utses av granskningsnämnden på uppdrag av Sveriges Hantverksråd. Läs mer om granskningstillfället/granskningen i provanvisningarna.

Gesällprovs- och Gesällbrevskostnader

Information om kostnader för att få provet granskat fås av Svenska Hemsöjdsföreningarnas Riksförbund. Summorna kan förändras så kontakta branschorganistationen för aktuella uppgifter (www.hemslojden.org)

Observera att kostnaden är uppdelad i två delar:

1. Gesällprovet eller validering som betalas till Svenska Hemsöjdsföreningens Riksförbund. Kostanden för Gesällprovet är 1000 kr. För den som validerar sitt gesällprov är kostnaden istället 2000kr. Läs i bilaga 1 för information om prov och validering.
Betalningen ska vara gjord innan ansökan behandlas. Kontakta Svenska Hemsöjdsföreningarnas Riksförbund för aktuellt ansökningstillfälle. Betalning sker till Svenska Hemsöjdsföreningarnas Riksförbund, SHR BG 5794-7806.
2. Gesällbrevets administrationsavgift som betalas till Gesäll- och Mästarbrevskansliet. Kostnaden för Gesällbrevet är 700 kr + moms (875 kr inkl. moms). Med brevet följer ett ID-kort med information om Gesällbrev översatt till fem språk.

Ansökan

Ansökan/anmälan om att avlägga Gesällprovet görs till Svenska Hemslojdsföreningarnas Riksförbund, SHRs Granskningsnämnd och kontakta SHR om aktuellt ansökningstillfälle.

Du hittar mer information om ansökningsförfarandet i provanvisningarna (bilaga 1). Kontaktinformation till SHR finns här nedan.

Efter godkänt prov skickar SHR handlingarna vidare för utfärdande av Gesällbrev hos Gesäll- & Mästarbrevskansliet och den administrativa avgiften för Gesällbrevet på 875 kr inkl moms betalas in. En *generell* ansökningsblankett om Gesällbrev finns på www.hantverksrad.se

Utdelning av Gesällbrev sker via den lokala hantverks- och/eller företagarföreningen och sker vanligtvis en gång per år.

Kontaktuppgifter:

Branschorganisation:
Svenska Hemslojdsföreningarnas Riksförbund
SHRs Granskningsnämnd
Åsögatan 122, 116 24 Stockholm

Kontaktperson: Agneta Carlson
info@hemslojden.org
Tfn. 08-54 54 94 52
www.hemslojden.org

Gesäll- & Mästarbrevskansliet:	
Sveriges Hantverksråd	Tel. 0247-369 50
Gesäll- & Mästarbrevskansliet	Fax. 0247-151 70
Box 147	www.hantverksrad.se
793 23 Leksand	info@hantverksrad.se

Tveka inte att kontakta oss om du har frågor eller funderingar kring Gesällbrev!

bilaga 1

Provbestämmelser Krukmakaryrket

2018-01-29

Gesällprovet består av två delar, ett praktiskt och ett teoretiskt prov. För att kunna genomföra provet måste förkunskapskravet vara godkänt av granskningsnämnden. Förkunskapskravet kan till exempel styrkas med intyg från utbildning och/eller praktikplatser.

Granskningsnämnden behöver också veta vilken tillverkningsmetod som provtagaren främst kommer använda i det praktiska provet.

Praktiskt prov

Det praktiska provet innehåller ett moment; serieproduktion. En kontrollant skall närvara under alla delar av provet.

Serieproduktion

Momentet skall visa att provtagaren kan producera en serie gods i löpande produktion. Tillverkningen skall vara effektiv och anses kunna ge ett marknadsmässigt pris. Serierna skall tydligt visa att provtagaren har kapacitet att producera likformigt inom varje serie. Hänklar skall ha likformiga fästpunkter, ha samma form och uttryck inom varje serie där de efterfrågas. I momentet läggs särskild vikt vid ett gott handlag och effektivt hanterande av uppgiften.

Serierna kan produceras på valfritt sätt (exempelvis drejas, byggas eller gjutas). Verktyg, stämplor och formar mm. är godkända.

Följande serier skall tillverkas:

1. 6 koppar med hänkel
2. 6 skålar
3. 4 kannor med hänkel där kroppens höjd är minst 22cm
4. 4 tallrikar med en diameter på minst 29cm

Till samtliga serier skall provtagaren tillhandahålla en ritning/skiss där form, modellmått och färdigmått framgår. Provtagaren förväntas välja modeller och tillverkningsmetoder som klart visar kriterierna ovan.

Bord, kavlingsbord och drejskiva tillhandahålls av granskaren vid provtillfället men lera och övriga verktyg ska provtagaren själv ombesörja. En varmluftpistol kan vara till hjälp för att kunna hänkla inom tidsramen för provet.

Granskningsnämndens kommentarer utifrån tillverkningsmetod

Drejning: För att kunna bedöma drejkunskapen på ett gott sätt vill vi se gods med jämntjocka väggar av lämplig mängd lera. Mängden lera för tillverkningen anses lämplig när spillet är litet och det färdiga godset får en god vikt ur brukssynpunkt. Tallriken kan förslagsvis tillverkas av 1.7kg lera och kannan av förslagsvis 2kg lera.

Gjutning: Samtliga gipsformar ska vara tillverkade av provtagaren och under provets gång skall hen muntligen kunna redogöra för tillverkningen av formarna – metod såväl som tekniska aspekter.

Kavling eller annan byggmetod: För att kunna bedöma det hantverksmässiga handlaget behöver godset ha särskild komplexitet i tillverkningen. Öron, fotringar och övriga detaljer kan förslagsvis öka komplexiteten. Vi kommer titta särskilt på hur ni jobbar för att inte skapa spänningar i godset.

Teoretiskt prov

Det teoretiska provet innehåller två moment; ett skriftligt prov och en muntlig presentation.

Skriftliga provet

Momentet är ett skriftligt prov med 10-15 flervalsfrågor. Frågorna handlar om bränningsmetoder, kvartsomvandling, viktiga råmaterial, färgande oxider, lera, glasyr och arbetsmiljö samt teoretisk kunskap kring pipar i tex. tekannor. Provet kan genomföras muntligt om provtagaren önskar det.

Delar av det skriftliga provet ligger till grund för följdfrågor i den muntliga presentationen.

Muntliga presentationen

Momentet skall visa att provtagaren har en professionell kapacitet att tillverka färdigt bruksgods av god kvalitet. Godset skall visa god förtrogenhet med grundläggande principer för användarvänlighet, så som balans och funktion. Under funktionsdelen ska provtagaren kunna berätta om hur pipar och läppar har utformats för att fungera väl. Vidare skall godset visa att provtagaren behärskar glasering, engobering och enkel dekor. Provtagaren skall kunna redogöra för alla delar i tillverkningsprocesser så som glasering, glasyrer, brännschema och lerhantering. Provtagaren skall även kunna motivera sina val av färg och form i godset.

Följande färdigt och egenhändigt gjort gods ska provtagaren presentera:

1. 2 tekannor
2. 3 fat (20-25cm i diameter)
3. 3 kannor (minst 1 liter)
4. 3 skålar (minst 15cm i diameter)
5. 3 muggar (med eller utan hänkel)

Provtagaren uppmanas att ta med gods som tydligt visar kvalitéerna ovan och företrädevis är från den fasta produktionen. Tester, prover eller undantag från den brukliga produktionen är således inte att föredra.

Bedömning

Vid varje moment ges betygen godkänd eller icke godkänd. Samtliga delar måste vara godkända för att gesällprovet skall anses vara godkänt.

Om något enstaka moment av gesällprovet anses vara icke godkänt kan möjligheten ges att komplettera provet i efterhand med en uppgift som redovisas skriftligt eller i en form av en filmad arbets-session.

Validering för krukmakare med längre yrkeserfarenhet

Krukmakare som har varit verksamma i minst sex år och kan visa prov på gods av god kvalité samt representation i tex. butiker, restauranger och gallerier kan ansöka om att validera gesällprovet.

För att bedömningen skall kunna ske krävs en lista på representation och en god dokumentation av krukmakarens produktion där hen visar prov på hantverksmässig skicklighet. Krukmakaren uppmanas att ta med bruksgods som tydligt visar kvalitéerna som annars bedöms via Gesällprovet och företrädevis är från den fasta produktionen. Tester, prover eller undantag från den brukliga produktionen är således inte att föredra.

Dokumentationen skall inlämnas digitalt i pdf-format och innehålla:

1. 10 produktfoton på bruksgods. Dessa skall vara tydliga och av god kvalité.
2. Till varje bild skall en kort teknisk beskrivning med information om tillverkning, glasyr, bränning mm. finnas. Om godset är gjutet eller tillverkat i andra former skall även en redogörelse av dessa finnas med.
3. CV där utbildningshistorik och representation tydligt framgår.

Valideringen bygger på att yrkesnämnden med säkerhet kan se de kvalitéer som annars bedöms via Gesällprovet. Om bilder och information inte är klagörande kan krukmakaren ombes att komplettera materialet eller uppmanas att göra Gesällprovet.